

PAVEL JUNGWIRTH - ČESKÁ VIZE

(*1966) fyzikální chemik, Praha

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz ve středu 5. srpna 2009

Bylo by pěkné začít jako Martin Luther King: „Měl jsem sen...“ Vizi pro českou společnost ale není třeba vymyslet nebo vysnit. Vize pro Česko už tu je, jen o ní česká společnost ještě neví. Zdála se Kingově spoluobčanovi, který ji nyní jako prezident USA začíná uskutečňovat. Ne vše lze automaticky okopírovat, ale většinu základních myšlenek lze s menšími úpravami použít i u nás. Dokonce i politická situace je podobná jako ve Spojených státech před posledními volbami. Současní političtí představitelé jsou i na zdejší poměry nebývale špatní. Zároveň dospívá nová generace, která je svobodná, viděla svět a brzy bude připravena převzít správu věcí veřejných. S jakou vizí by tedy měla přijít nastupující generace, s trochou nadsázky reprezentovaná jakýmsi českým Obamou (pracovně Čechobamou)?

1) Čechobama si je dobře vědom toho, že Česko má vážné problémy. Vážnější a dlouhodobější problémy než narcistního prezidenta, přetestosterovaného (bývalého) premiéra, či chrapáckého šéfa opozice. Tři nejdůležitější problémy, které se nyní teprve začínají projevovat, ale v příštích desetiletích se projeví naplno, jsou úplně jiné - klimatické změny, ekonomika založená na montování a stárnoucí populace.

2) Čechobama ví nejen, že současná krize je zároveň šancí pro změnu, ale také, že změna nenastane sama od sebe. K tomu je třeba osvěta, podpora spoluobčanů a také peníze.

3) Až emotivními projevy získá pro svůj plán prvotní podporu, přijde Čechobama jako racionálně uvažující člověk s důrazem na vzdělání, vědu a technologie. Není zaručené, že vzdělaná společnost s kvalitním základním a aplikovaným výzkumem plně vyřeší výše zmíněné problémy, je ale celkem zaručené, že nikdo jiný to neudělá.

4) Čechobama myslí dále než v horizontu jednoho volebního období a začne proto se vzděláním na všech úrovních. Od základních škol, které budou pro děti zábavné i poučné a které dokážou kvalitně integrovat i postižené a sociálně slabší. Přes střední školy, které nebudou jen jakousi přípravkou na vysokou, ale budou pomoci široké nabídce rozvíjet talent a zároveň zaručí dobrý standard. Až nakonec po vysoké škole, z nichž většina poskytne solidní praktické vzdělání, přičemž zároveň několik málo elitních univerzit bude na světové akademické úrovni. K tomu Čechobama nastartuje dlouhodobý program vzdělávání učitelů a kvalitní učitele také slušně zaplatí.

5) Čechobama velkoryse podpoří vědu a výzkum tak, aby se Česko během deseti let dostalo v této oblasti na evropskou špičku. Důležité není jenom kolik, ale také jak. Je třeba kombinovat podporu necíleného základního bádání s cíleným výzkumem s přímou návazností na aplikace. A hlavně je důležitá zpětná vazba, nejlépe formou přísné a spravedlivé grantové soutěže, aby byl podporován kvalitní výzkum. Do vědy budou přicházet nadaní a nadšení mladí lidé, absolventi skvělých zdejších i zahraničních univerzit.

6) S kvalitní vědou a vzděláním v zádech se Čechobama bude moci pustit do řešení konkrétních praktických problémů. Zásadní je přeorientovat ekonomiku z montování součástek na vývoj nových technologií. Formou nepřímých pobídek Čechobama podpoří vznik technologických center, které budou úzce napojeny na univerzitní a akademický výzkum a budou mít mezinárodní charakter. Tato špičková technologická centra budou například hledat inovativní a z hlediska změny globálního klimatu příznivá řešení pro energetiku a další oblasti.

7) Čechobama ví, že „nejen prací živ je člověk“, a bude investovat do rozvoje kultury v nejširším slova smyslu tak, aby Česko bylo dobré místo k žití pro všechny. Včetně lidí přicházejících z jiných zemí, kteří budou více a více třeba k zmírnění místního nepříznivého demografického vývoje.

8) Čechobama není naivní a ví, že uskutečnění jeho vize nebude levné. Čechobama proto férově vyloží před občany karty na stůl a zaptá se jich: „Chcete si jako dosud půjčovat peníze a přírodní zdroje na úkor

dalších generací k provozování dlouhodobě neudržitelného hospodaření nebo chcete změnu, která by mohla umožnit obrat k udržitelnému způsobu života a v posledu i splácení starých dluhů?“

9) V případě, že Čechobama přesvědčí společnost o životnosti své vize, pustíme se s ním s chutí do díla. Po práci pak společně zajdeme na pivo.

10) V případě, že Čechobama společnost nepřesvědčí, budeme jen jako dosud nadávat u piva.

*ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva,
poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního
cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.*